

Landskrona stad

Individ- och familjeförvaltningen

Datum Er Referens
2016-06-30

Handläggare Vår Referens
Carina Jording

Kommunstyrelsen

Remissyttrande "Ett nytt ersättningssystem för mottagande för ensamkommande barn och unga" A 2016/010307/I

Ärendebeskrivning

Regeringen har tagit fram ett förslag på ett nytt ersättningssystem för kommunernas mottagande av ensamkommande barn och unga. Nuvarande ersättning om 1900 kr per barn och dygn sänks till 1350 kr per barn och dygn om barnet är upp till 17 år och till 750 kr om den unge är mellan 18-20 år. För kommunerna innebär detta kraftigt minskade intäkter; för Landskrona stad minskar årligen den statliga ersättningen för mottagandet av ensamkommande barn med 45,5 mkr resp. 51,6 mkr beroende på vilken period man beräknar.

Landskrona stad tillhör inte en av de 35 kommuner som utsetts som remissinstans men har av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), tillsammans med övriga kommuner, uppmanats besvara remissen.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att till Arbetsmarknadsdepartementet översända yttrandet från individ- och familjeförvaltningen såsom stadens eget.

Ärendets beredning

Inom Landskrona stad ansvarar Individ- och familjenämnden för mottagandet av ensamkommande barn. Remissen har därför kommit denna nämnd tillhanda. Remissvaret har handlagts av biträdande förvaltningschef inom Individ- och familjeförvaltningen och har p.g.a. den korta remisstiden därefter direkt överlämnats till Kommunstyrelsen för beslut.

Remissvaret belyser i sitt yttrande de huvudsakliga ekonomiska och kvalitativa effekter som det föreslagna ersättningssystemet får för Landskrona stads mottagande av ensamkommande barn.

Departementspromemorian "Nytt ersättningssystem för kommunernas mottagande av ensamkommande barn och unga" A2016/01307/1 ligger till

Landskrona stad
Stadshuset
261 80 Landskrona
Besöksadress Drottninggatan 7

Tfn 0418-47 02 05
Fax
carina.jording@landskrona.se
www.landskrona.se

Bankgiro 868-6123
Plusgiro 12345-5
Org.nr 212000-1140

grund för remissvaret. Landskrona stads svar refererar också till en tidigare promemoria; DS 2011:34 ”Översyn av den statliga ersättningen till kommuner för mottagande av ensamkommande barn”.

Beskrivning av ärendet

Utvecklingen av antalet asylsökande ensamkommande barn under 2014 och 2015 har påkallat en översyn av både regelverk och utformning av de statliga ersättningarna till kommunerna. Syftet med det nya ersättningsystemet är att förenkla det befintliga regelverket, dämpa kostnadsutvecklingen samt att minska både kommunernas och Migrationsverkets administrativa arbete kring ersättningen.

I det föreslagna ersättningsystemet sänks den kommunala ersättningen för mottagandet av ensamkommande barn från dagens ersättning om 1900 kr per barn och dygn till 1350 kr per barn och dygn om barnet är upp till 17 år och till 750 kr om den unge har PUT är mellan 18-20 år. Ungdomar i asylprocess som fyller 18 år ska överlämnas till Migrationsverket för anläggningsboende.

Utbetalningen av ersättningarna kommer att ske enligt ett automatiserat schablonsystem med kvartalsvisa utbetalningar vilket medför en minskad administration.

Beslutsunderlag

Flyktningmottagande är ett nationellt åtagande för vilket staten ytterst ansvarar. För mottagandet av ensamkommande barn har dock kommunerna getts ansvar att verkställa det praktiska utförandet av mottagandet medan staten fortsatt ansvarar för finansieringen. Genom de statliga ersättningarna ska kommunerna ges ekonomisk ersättning för mottagandet av ensamkommande barn och unga så att trygghet och kvalitet i mottagandet kan upprätthållas. Staten ska vidare säkerställa att skattemedel används på ett kostnadseffektivt sätt. Med nuvarande ersättningsystem erhåller kommunerna en del av ersättningarna för enligt ett schabloniserat utbetalningssystem medan andra kostnader ersätts först efter ett särskilt ansökningsförfarande vilket för med sig att kommunerna under lång tid tvingas bära kostnader som staten ska ersätta.

Det nya ersättningsystemet innebär ett förenklat förfaringsätt där boendeplatsen ersätts med ett schabloniserat belopp som utbetalas kvartalsvis per barn. Även övriga kostnader föreslås ersättas på med ett schabloniserat utbetalningsförfarande.

Storleken på de föreslagna schablonsbeloppen innebär att staten vältrar över kostnaderna för mottagandet av ensamkommande barn från stat till kommun. Förslaget medför att det kommunala mottagandet av ensamkommande barn blir kraftigt underfinansierat. De nya ersättningsnivåerna omintetgör kommunernas möjligheter att kunna tillhandahålla en skälig kvalitet på mottagandet av ensamkommande barn vilket långsiktigt kommer att ge allvarliga konsekvenser för både de enskilda barnen och för samhället.

Nedan yttrar Landskrona stad sig över de olika delersättningar som departementpromemorian omfattar:

3:1 Ny ersättning för beredskap och kapacitet för mottagandet av ensamkommande barn:

”En ny ersättning för kommunernas beredskap och kapacitet för mottagandet av ensamkommande barn bör införas. Ersättningen bör bestå av en fast del och en del som baseras på kommunens beräknade andel av mottagandet enligt Migrationsverkets anvisningsmodell. Systemet med överenskommelser samt de ersättningar kommunerna får för att ingå överenskommelser om mottagande och ersättningar för överenskomna platser bör tas bort.”

Det ersättningsystem som föreslås utgör på flera sätt ett förenklat regelverk för hur staten ska ersätta kommunerna för mottagandet av ensamkommande barn. Landskrona stad anser att ett enkelt och förutsägbart ersättningssystem är en nödvändighet för att kommunerna ska kunna fullgöra sina skyldigheter i mottagandet av de ensamkommande barnen och välkomnar därmed ett schabloniserat ersättningsförfarande utan särskilda ansökningar. Dock framstår det tydligt att staten i förslaget enbart valt att prioritera att begränsa statens sammantagna utgifter för ensamkommande barn utan att varken ta hänsyn till att dessa utgifter då istället faller på kommunerna eller överväga vilka konsekvenser de kraftigt sänkta ersättningarna får för de enskilda barnen och, i förlängningen, för hela det svenska samhället. Den vård som kommunerna utifrån gällande lagstiftning är skyldig att tillhandahålla de ensamkommande barn och unga är inte möjlig att erbjuda inom ramen för de ersättningsnivåer som föreslås i föreliggande departementspromemoria. Ansvaret för barn och ungdomars etablering är en stor och mycket angelägen fråga; att ekonomiskt prioritera bort insatser i det inledande mottagandet riskerar att få mycket stora och allvarliga ekonomiska konsekvenser för samhället i ett längre perspektiv. Staten har ett uttalat ekonomiskt ansvar för det nationella flyktingmottagandet vilket även inkluderar de ensamkommande barnen. Kommunerna ska inte tvingas överta detta ekonomiska ansvar utan full ersättning för sina kostnader.

3:2 Schablonersättning till ankomstkommuner för tillfälligt mottagande av asylsökande ensamkommande barn

”Ankomstkommuner bör få en schablonersättning på 3 000 kronor per dygn och mottaget barn för tillfälligt mottagande av asylsökande ensamkommande barn. Ersättningen bör innefatta ersättning för att säkerställa beredskap och betalas ut kvartalsvis i efterskott efter ansökan.”

Kommuner som utgör ankomstkommuner har en stor utmaning att ha ständig beredskap för att tillhandahålla boendeplatser. Då Landskrona stad hittills endast hanterat enstaka ärenden där Landskrona stad utgjort ankomstkommun anses övriga huvudsakliga ankomstkommuner vara bättre lämpade att bedöma ersättningens storlek.

3:3 Schablonersättning för mottagandet av asylsökande ensamkommande barn i anvisningskommun:

”En enhetlig schablonersättning till anvisningskommunen på 52 000 kronor som avser mottagandet av asylsökande ensamkommande barn bör införas. Ersättningen bör avse transportkostnader, socialtjänstens utrednings- och uppföljningskostnader, tolkkostnader samt kostnader för god man och andra relaterade kostnader. Ersättningen bör betalas ut automatiskt till anvisningskommunen när barnet har tagits emot.”

Landskrona stad anser att det är angeläget att staten genom Migrationsverket tar sitt ekonomiska ansvar för mottagandet av ensamkommande barn och att utbetalningar av dessa ersättningar sker skyndsamt och i anslutning till barnets anvisning till kommunen. Att arbeta med schabloniserade ersättningar bedöms vara ett effektivt sätt att hantera detta.

Ersättningen om 52 000 kr gällande transportkostnader, socialtjänstens samlade utrednings- och uppföljningskostnader, tolkkostnader samt kostnader för god man är dock en mycket otillräcklig ersättning i förhållande till kommunens kostnader.

Kommunen har utifrån socialtjänstens ordinarie ansvar för barn och unga ett långtgående ansvar att bl.a.

- utreda den unges behov
- fatta beslut om placeringsform
- utifrån gällande lagstiftning regelbundet följa upp den unge och dennes utveckling
- eftersöka och om möjligt hålla kontakt med den unges biologiska familj
- samverka med god man
- följa den unges skolresultat
- samt att överväga vården minst var 6 mån etc.

Eftersom socialtjänstens ansvar inte upphör när utredningen av den unge är avslutad utan först när den unge avslutat gymnasiet eller fyllt 21 år har kommunen fortlöpande kostnader för socialtjänstens arbete med den unge.

Så länge ensamkommande barn ur ett ansvarsperspektiv likställs med andra av socialtjänsten placerade barn finns ett tydligt reglemente för hur socialtjänsten ska bedriva sitt arbete kring barnet. Ett stort antal kommuner i Sverige har

redan lex Sarah-anmält sig själva då man inte haft möjlighet att fullgöra sina skyldigheter i förhållande till målgruppen ensamkommande barn. Landskrona stad tillhör en av dem. Tillsynsmyndigheten IVO (Inspektionen för Vård och Omsorg) har uppmärksammat denna kvalitetsbrist och påtalat att kommunerna inte kan låta detta bli ett permanent tillstånd. Ensamkommande barn utgör en av socialtjänstens målgrupper på samma villkor som alla andra och ska enligt IVO därför också handläggas och hanteras på samma sätt. I Landskrona stad har detta inneburit en ökad belastning på socialtjänstens barnutredare med 150 ärenden på bara två års tid.

Med dagens ersättningssystem utges ersättning bara för socialtjänstens utredningskostnader med 31 000 kr (HVB-placering) resp. 39 000 kr (familjehemsplacering). Ersättningen till god man uppgår i genomsnitt till 3500 kr per barn och månad vilket innebär en kostnad om 42 000 kr om god man är förordnad ett år och 63 000 kr om förordnandet uppgår till 18 mån. Tolkkostnaden per barn uppgår i genomsnitt till 9000 kr per år.

Sammantaget visar detta att en enhetlig schablonersättning om 52 000 per barn är kraftigt underfinansierad i förhållande till de faktiska kostnader som kommunen har.

Nuvarande ersättningssystem i förhållande till föreslagen schablonersättning om 52 000 kr per barn

	Utrednings- kostnader familjehem / HVB- placering	Genomsnittlig ersättning till god man under 12 mån/ 18 mån	Tolk- kostnad per år	Transport	Total ersättning per år
Nuvarande ersättnings- system	39 000 kr / 31 000 kr	42 000 kr / 63 000 kr	9 000 kr	100 kr- 5 000 kr	82 100 kr – 107 000 kr
Ersättning 2017 från 1 januari					Schablon; engångs- belopp 52 000 kr
Skillnad i ersättning per barn		Vid längre asylprocess än 18 mån ökar under- finansieringen			30 100 kr – 55 000 kr

Landskrona stad utgår från att det schablonbidrag om 125 000 kr som utgår generellt när ett barn fått beslut om PUT även kvarstår i framtiden.

3:4 Schablonersättning per dygn för mottagandet av ensamkommande barn:

”För ensamkommande barn som är asylsökande eller har uppehållstillstånd bör anvisningskommunen få en automatiskt utbetald schablonersättning på 1 350 kronor per dygn.”

Under de senaste åren när Sverige tagit emot ett stort antal asylsökande ensamkommande barn har, som en följd av mottagandet, också uppstått en intensiv marknad för privata HVB-verksamheter som säljer boendeplatser till kommuner. Detta har varit en mycket kostnadsdrivande utveckling för staten då staten under vissa givna förutsättningar har utgett ersättning med faktisk kostnad och inte med schablonbelopp. Genom det nya ersättningssystemet vill regeringen öka incitamentet för kommunerna att istället hitta så kostnadseffektiva lösningar som möjligt. Detta är ett resonemang som Landskrona stad ställer sig bakom; offentliga medel ska alltid nyttjas så effektivt som möjligt. Det är emellertid inte det samma som att staten ska kunna vältra över sina kostnader på kommuner. Så länge minskade ersättningar är inte motsvaras av minskade behov inom målgruppen innebär det att kommunerna som ytterst ansvariga för sina kommuninvånare själva tvingas att själva svara för kostnaderna för att fullgöra sina skyldigheter. Landskrona stad accepterar att ersättning utges med ett schabloniserat belopp istället för faktisk kostnad under förutsättning att det inom ramen för detta belopp är möjligt att bedriva en rimlig verksamhet. Inom ramen för de föreslagna 1350 kr saknas dessa förutsättningar vilket innebär att kommunen själv behöver tillskjuta resurser för att kunna tillhandahålla skälig vård. Så länge flyktingmottagandet är en statlig angelägenhet och ansvar är detta ett helt oacceptabelt statligt agerande.

Tabellen nedan visar Landskrona stads nuvarande beläggning av ensamkommande barn som anvisats och kvarstannat sedan 1 januari 2014 fram till juni månad 2016. Ett beräkningsexempel som tar sin utgångspunkt i detta mottagande visar att regeringens förändrade ersättningssystem får extrema ekonomiska konsekvenser för Landskrona stad. Barn som utvisats, frivilligt återvänt eller fyllt 18 år och därför anvisats till Migrationsverkets anläggningsboenden är frånräknade i tabellen.

Från dagens totala ersättning om 116,8 mkr/år reduceras ersättningen i föreliggande förslag till 71,3 mkr utifrån de förutsättningar som gäller 1 januari. Då det finns många ensamkommande barn som fyller 18 år under 2017 har ytterligare en beräkning gjorts som tar hänsyn till att fler barn från den 1 juli kan antas erhålla ersättning med det lägre beloppet 750 kr/dygn. Detta innebär att stadens årliga ersättning reduceras ytterligare till 65,2 mkr.

Från och med 2017 minskar alltså Landskrona stads intäkter för mottagandet av ensamkommande barn med totalt 45,5 mkr resp. 51,6 mkr beroende på vilken period man beräknar.

För en redan hårt ekonomiskt ansatt kommun som under lång tid tagit ett stort ansvar för det nationella flyktingmottagandet är det orimligt att staten nu dessutom försöker överföra ytterligare kostnader för mottagandet av ensamkommande barn.

Total volym av mottagna ensamkommande barn som kvarstår under fortsatt vård inom Landskrona stad (år 2014-juni månad 2016)

	Antal barn 2016-07-01	Avtalsplatser	Summa avtalsersättning per dygn (1600 kr/plats)	Summa belagd plats per dygn (300 kr/plats)	Total ersättning per år
Ersättning 2016	155	171	273 600 kr	46 500 kr	116 836 500 kr
Överenskommelse					
147 asyl					
24 PUT					
Ersättning 2017 från 1 januari	Antal barn 2017-01-01	Summa ersättning < 18 år (1350 kr/dygn)	Summa ersättning > 18 år (750 kr/dygn)	Total ersättning per år	Skillnad ersättning per år
Totalt	155 varav 132 < 18 år	178 200 kr	17 250 kr	71 339 250 kr	-45 497 250 kr (-39%)
Ersättning 2017 från 1 juli	Antal barn 2017-07-01	Summa ersättning < 18 år (1350 kr/dygn)	Summa ersättning > 18 år (750 kr/dygn)	Total ersättning per år	Skillnad ersättning per år
Totalt	155 varav 104 < 18 år	140 400 kr	38 250 kr	65 207 250 kr	-51 629 250 kr (-44%)

I departementspromemorian framkommer inte heller någon saklig grund för regeringens beräkning att ersättningen ska sänkas från 1900 kr till 1350 kr per dygn. Istället förs ett tämligen lösryckt resonemang byggt på ett antal antaganden om att allt fler barn och unga bedöms kunna bo på s.k. stödboenden vilket är en enklare form av boende. Det i sig är inget argument för att de barn som fortsatt är i behov av ordinarie HVB-vård endast ska ersättas med 1350 kr.

Regeringen menar vidare att det inte ska vara lönsamt för kommunerna att välja att placera barn på dyra externa HVB:n utanför kommunens egna gränser utan mottagandet ska styras i riktning mot en lokalt mottagande. Om dessa placeringar inte ingår i kommunens överenskommelse tvingas idag staten utge höga ersättningar för dessa barn. Detta ställningstagande instämmer Landskrona stad i men inte heller detta påvisar hur regeringen kommit fram till den föreslagna ersättningen om 1350 kr. Även med en schabloniserad ersättningsmodell om dagens 1900 kr utan möjlighet att få ersättning till faktiska kostnader kan regering styra kommunerna till ett lokalt mottagande.

I departementspromemorian anförts att en genomsnittlig HVB-plats kostar 1500 kr. Då det saknas någon närmare redogörelse för denna summa är beräknad är

det inte möjligt att avgöra relevansen för uppgiften. Sannolikt har dock denna kostnad kunnat hållas nere genom att det stora mottagandet av ensamkommande barn under det senaste året lett till att kommunerna tvingat göra avsteg från gällande regler och överbelagt verksamheter vilket i sig gör att dygnkostnaderna kan hållas nere med en sänkt kvalitet som följd.

Landskrona stad har i sitt mottagande av ensamkommande barn sedan 2014 konsekvent arbetat utifrån principen att barn som anvisas till Landskrona stad också ska bo i Landskrona stad, d.v.s. mottagandet av ensamkommande barn sker genom HVB:n som drivs i kommunal regi. Endast ett fåtal enskilda barn som haft ett utökat särskilt vårdbehov har placerats på externt HVB med specialistkompetens. Genom detta arbetsätt har staden lyckats driva verksamhet inom ramen för den ersättning om 1900 kr som utges från staten. Kostnaden för en genomsnittlig HVB-placering har i Landskrona stad uppgått till 1857 kr. Genomsnittet bygger på samtliga interna placeringsplatser under perioden 1 jan 2014- 31 mars 2016. En verksamhet som uppfyller de krav som ställs genom föreskrifter, lagar och förordningar och tillsynsbeslut från såväl Socialstyrelse, IVO och Arbetsmiljöverk kan inte bedrivas på den föreslagna prisnivån om 1350 kr.

Redan 2011 när dåvarande regering beslutade om nuvarande ersättningssystem kom man fram till en rimlig prisbild om 1668 kr per barn och dygn enligt tabellen nedan. För att säkerställa att kommuner även skulle kunna hantera enstaka fördyrande placeringar sattes ersättningsschablonen till 1900 kr.

Tabell 5.1 Modell för beräkning av platsersättning och HVB-hemsschablon från DS 2011:34 "Översyn av den statliga ersättningen till kommuner för mottagande av ensamkommande barn"

Kostnadslag	Dygnskostnad	Kommentar
Hyra, 30 m ²	150 kr	Inkl. gemensamma utrymmen
Mat	50 kr	Exkl. skollunch
Extra vård	50 kr	
Personal	1120 kr	
Fritid, initiala kläder, skor, förbruknings-varor, tolkar, övriga verksamhetskostnader	80 kr	
Summa:	1450 kr	
Administration, stöd och löpande myndighetsutövning	218 kr	
Summa totalt:	1668 kr	

Det finns inga kostnadsposter i beräkningen ovan som sedan 2011 minskat, tvärtom har kostnaderna för t.ex. lokaler och personal ökat sedan denna

beräkning togs fram av regeringen. Om inte kvalitetskraven ska sänkas avsevärt i mottagandet av ensamkommande barn skulle istället den statliga dygnersättningen behöva öka med motsvarande kostnadsökningar.

Regeringens förslag på nytt ersättningssystem indikerar således att regeringen har för avsikt att sänka kvaliteten i mottagandet av ensamkommande barn samt att man avser att genomföra de förändringar i lagar och regelverk som erfordras för att dylika förändringar ska kunna verkställas.

3:5 Begränsad möjlighet till ersättning för asylsökande ensamkommande unga i åldern 18–20 år

”När det gäller asylsökande ensamkommande unga som har fyllt 18 men inte 21 år bör kommunen enbart ha rätt till ersättning för dem som är placerade med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och för dem med motsvarande vårdbehov men som är placerade med stöd av socialtjänstlagen (SoL). Ersättning för faktiska kostnader bör betalas ut i efterskott efter ansökan.”

Landskrona stad delar uppfattningen att asylsökande ungdomar som uppnått 18 års ålder istället ska beredas plats Migrationsverkets anläggningsboende. Dock vill Landskrona stad uppmärksamma att även dessa ungdomar har ett långtgående behov av stöd, vägledning och utbildning vilket Migrationsverket bör tillgodose genom särskilda anläggningsboenden för denna åldergrupp. Att som ungdom passivt vänta på ett beslut om uppehållstillstånd är tidsödande och motverkar ungdomarnas möjlighet att snabbt kunna bli självförsörjande och oberoende av samhällets stöd.

Landskrona stad stödjer vidare förslaget att asylsökande ungdomar som redan innan 18 årsdagens infallande haft ett särskilt vårdbehov som föranlett en vårdplacering bör även efter 18 årsdagen kunna få detta behov tillgodosett i den utformning som föreslås. Landskrona stad välkomnar vidare förändringen att också ungdomar som placerats med stöd av SoL kan erhålla ersättning för sina faktiska vårdkostnader.

3:6 Schablonersättning för ensamkommande unga i åldern 18–20 år med uppehållstillstånd

”Anvisningskommunen eller den kommun som ärendet flyttats över till bör få en automatiskt utbetald ersättning på 750 kronor per dygn för ensamkommande unga som har fyllt 18 men inte 21 år och har uppehållstillstånd. Rätten till ersättning bör förutsätta att den unga är folkbokförd i anvisningskommunen eller den kommun som ärendet har flyttats över till. Den unga bör också ha fått studiehjälp för studier på gymnasial nivå under någon av månaderna i det kvartal som ersättningen avser. Kommunens rätt till

ersättning bör upphöra när en person beviljas etableringsersättning eller om den ungas föräldrar anländer till Sverige.”

I departementspromemorian utgår regeringen från att kommuner idag tämligen schablonmässigt fattar beslut om fortsatt vård för ensamkommande unga i syfte att kunna begära statlig ersättning för dem. Genom att sänka ersättningen för dem över 18 år till 750 kr ska kommunerna utveckla s.k. stödboenden där regeringen anser att även en andel av de ungdomar som endast är 16-17 år skulle kunna bo.

Landskrona stad vänder sig mot denna mycket förenklade bild av det kommunala mottagandet av ensamkommande barn. De ensamkommande barn och unga som söker asyl i Sverige kommer till hög grad från länder som i många väsentliga avseenden skiljer sig från Sverige. Ungdomarna har ofta låg utbildningsbakgrund och kommer från samhällsstyren, kulturer och traditioner som ligger långt ifrån svenska normer och värderingar, lagar och regler. En stor andel av barnen har varit utsatta för våld, krig eller andra övergrepp och de har samtliga upplevt hur det är att som barn och ungdom vara skild från sin familj. Även om dessa barn inte har *samma* problematik och behov som andra ungdomar som vanligen placeras på HVB har de *andra* problem och behov som samhället behöver tillgodose för att kunna växa upp till självförsörjande och samhällsoberoende invånare. I socialtjänstsammanhang används ofta termen *vårdbehov* för att beskriva den enskildes problembild; för denna målgrupp skulle möjligen *etableringsbehov* vara en mer adekvat term.

Det är naivt att tro att dessa ungdomar efter kort tid i Sverige generellt skulle vara rustade för att bo i den typ av förenklade stödboenden som föreslås. Ensamkommande barn och unga är ofta i behov av heldygnsvård med vuxennärvaro under en tämligen lång period just av skälet att de ännu inte hunnit förstå och orientera sig i den nya tillvaron. Stödboenden bygger på en vårdform med väsentligt mindre tillgång till personal samtidigt som det ungdomarna mest behöver är vägledning från vuxenvärlden. Ungdomar ska inte lämnas ensamma till att fostra och forma varandra; de behöver hjälp och ledning av trygga vuxna för att hitta rätt. Under en ungdoms första tid i Sverige handlar tillvaron mycket om asylprocess, språkutveckling och att ha fungerande rutiner. Först när dessa grundläggande behov tillgodosätts finns realistiska möjligheter att arbeta med den unges etablering och förståelse för det svenska samhället och dess normer, värderingar. För att ungdomarna ska kunna tillägna sig kunskap och förståelse och respekt för viktiga områden som t.ex. demokrati, jämlikhet och hedersproblematik måste det finnas vuxna som kan vägleda och förmedla vad som gäller i det svenska samhället. Även s.k. välfungerande ungdomar som klarar av sin dagliga livsföring med matlagning, skolgång och skötsel av hem etc. har behov av stöd och vägledning i denna typ av frågeställningar. Detta är fråga som är av stor vikt för Sveriges framtida normer och värderingar.

Många av ungdomarna ankommer också till Sverige så sent som när de är 17 år vilket gör att de åldersmässigt tämligen omgående skulle anses mogna för ett stödboende. Det är en ansvarslös hållning. Landskrona stad anser därför att det finns fog för kommuners beslut att efter en individuell bedömning besluta om fortsatt vård även efter ungdomens 18 års dag.

Eftersom det är den enskildes personliga mognad och utveckling som ska ligga till grund för bedömningen om ett HVB eller ett stödboende är den lämpligaste placeringen anser Landskrona stad att regeringens förslag att låta ungdomens ålder vara avgörande för ersättningens storlek vara felaktigt. Istället är det placeringsformen som bör avgöra nivån på ersättning. För ungdomar som är placerade på ett HVB ska en högre ersättning utges än för dem som är placerade på ett stödboende. Samtliga ungdomar med behov av HVB-vård ska ersättas med ett högre belopp medan ungdomar som klarar av ett enklare stödboende ersätts med ett lägre belopp.

Vidare anser Landskrona stad att en ersättning om 750 kr per dygn och ungdom är en orealistisk ersättningsnivå. Inte heller här anför regeringen hur man kommit fram till summan 750 kr. Så sent som 1 januari 2016 infördes vårdformen ”stödboende” och då beslutades att denna skulle ersättas med 1000 kr. Nu föreslås den ersättningen sänkas men utan att någon beräkningsgrund anges till den föreslagna nivån.

Det är dessutom anmärkningsvärt att regeringen föreslår en sänkning av ersättningen redan innan aktuella tillsynsmyndigheter hunnit färdigställa de föreskrifter som ska gälla för stödboenden. Därmed saknas kännedom om vilka krav som kommer att ställas på t.ex. bemanning och kompetens. Även i ett stödboende ställs fortsatt höga formella krav på verksamheterna och lokalernas utformning. Lokalerna är t.ex. ställda under samma höga brandskydds krav som ett HVB. Även försäkringsskydd är en kostnadsdrivande faktor då försäkringsbolag betecknar samtliga boendeformer för ensamkommande barn som s.k. högriskverksamheter.

I departementspromemorian framstår dessutom kommunernas valmöjligheter av olika lokaler för ändamålet stödboende vara tämligen många och varierade. Verkligheten ser inte ut på detta sätt. De flesta kommuner har stora svårigheter att alls anskaffa lokaler som uppfyller de krav som ställs och i sammanhanget blir priset en underordnad frågeställning då bristen på lokaler är stor.

Enligt Landskrona stads bedömning saknas därför förutsättningar att sänka ersättningen för ungdomar boende i stödboende. Istället bör den kvarstå på minst dagens nivå om 1000 kr/ dygn.

3:7 Ersättning för ensamkommande barn och unga som är placerade i annan kommun än anvisningskommunen

”När ensamkommande barn och unga är placerade i en annan kommun än anvisningskommunen och ansvaret för ärendet har flyttats över till socialnämnden i den kommun där barnet eller den unga bor, bör ersättningen betalas ut till den kommun där barnet eller den unga bor. När socialnämnden i anvisningskommunen har kvar ansvaret för barnet eller den unga och placeringen är i en annan kommun, bör ersättningen betalas till anvisningskommunen.”

Landskrona stad anser i enlighet med förslaget i departementspromemorian att den kommun som har ansvar för vården av barnet också ska vara den kommun som erhåller ersättningen från staten. Landskrona stad ställer sig också bakom förslaget att möjligheten att placera ensamkommande barn och unga i annan kommun bör begränsas då detta förenklar kommunernas möjlighet att planera det totala mottagandet. I dagens situation kan privata aktörer etablera sig i valfri kommun och där ta emot ensamkommande barn från andra kommuner än den där boendet är beläget. Då ett flertal ansvarsområden såsom tillsättande av god man och rätt till skolgång etc. ska uppfyllas av den kommun där boendet finns faller ett orimligt ansvar på denna. Landskrona stad är därför av uppfattningen att anvisningskommun också bör vara den kommun som svarar för den det faktiska mottagandet, oavsett om man väljer att göra detta i offentlig eller privat regi.

3:8 Ersättning för faktiska kostnader i vissa särskilda situationer

”För asylsökande ensamkommande barn samt ensamkommande barn och unga med uppehållstillstånd som är placerade med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) eller med stöd av socialtjänstlagen (SoL) i fråga om de som har motsvarande vårdbehov, bör kommunen få ersättning för faktiska kostnader. Ersättning för faktiska kostnader bör betalas ut i efterskott efter ansökan. Kommunen bör ansöka om ersättningen kvartalsvis i efterskott, senast inom sex månader efter den sista månaden i det kvartal som ersättningen avser. Har kommunen fått automatiskt utbetald ersättning för den person och den tidsperiod som ansökan avser, bör inte ersättning för faktiska kostnader betalas ut.

För unga som har fyllt 18 men inte 21 år, saknar föräldrar i landet och som kommunen inte har rätt till schablonersättning för bör kommunen ha rätt till ersättning för kostnader för försörjningsstöd. Ersättning för kostnader för försörjningsstöd bör betalas ut i efterskott efter ansökan. Ansökan bör göras senast sex månader efter den månad som ersättningen avser.”

Landskrona stad har inga invändningar mot förslaget om att utge ersättning till faktiska kostnader i vissa särskilda situationer men anser att Migrationsverket fortsatt ges rätt till alltför långa handläggningstider. Det kan inte anses vara en

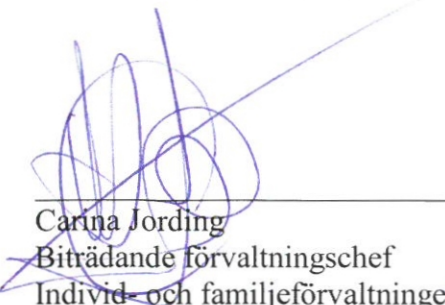
skälig handläggningstid för ett statligt verk att ha upp till 6 månader på sig att utge ersättning för de kostnader en kommun redan haft utlägg för. Då staten har det faktiska ekonomiska ansvaret för det svenska flyktingmottagandet är det inte rimligt att kommunerna under lång tid ska vänta på sin ersättning. Landskrona stad anser att en handläggningstid överskridande en månad efter den sista månaden i det kvartal som ersättningen avser är oacceptabelt.

Sammanfattning

Sverige står inför en stor utmaning att hantera effekterna av de stora flyktingsströmmar som sker i världen. Kommunerna har sedan tidigare givits ansvar för det praktiska mottagandet av ensamkommande barn. Ett hållbart, förutsägbart och förenklat regelverk för de statliga ersättningarna till kommunerna för mottagandet är nödvändigt för att kommunerna ska kunna fullgöra sina skyldigheter. Detta fungerar inte tillfredställande idag. Skattemedel ska vidare användas på ett kostnadseffektivt sätt vilket både innebär att kostnadsökningar måste motverkas samtidigt som kvaliteten i mottagandet måste vara fortsatt hög för att undvika långsiktigt stora samhällskostnader.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovan ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn. Principen att använda schabloniserade belopp förenklar ersättningsprocessen men föreslagna belopp är mycket otillräckliga i förhållande till kommunernas faktiska kostnader. Förslaget medför att kommunerna övertar en del av statens ekonomiska ansvar för mottagandet för ensamkommande barn på bekostnad av övriga kommuninvånare. Landskrona stad tar därför helt avstånd från denna del av förslaget.

Landskrona stad anser att förslaget på nytt ersättningssystem för mottagande för ensamkommande barn och unga tydligt innebär att staten vältrar över kostnaderna för mottagandet av ensamkommande barn från stat till kommun. Förslaget medför att det kommunala mottagandet av ensamkommande barn blir kraftigt underfinansierat. De nya ersättningsnivåerna omintetgör kommunernas möjligheter att kunna tillhandahålla en skälig kvalitet på mottagandet av ensamkommande barn vilket långsiktigt kommer att ge allvarliga konsekvenser för både de enskilda barnen och för samhället.

Carina Jording
Biträdande förvaltningschef
Individ- och familjeförvaltningen